

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
імені Михайла Туган-Барановського

ТОРГІВЛЯ І РИНОК УКРАЇНИ

ВИПУСК 26

ДОНЕЦЬК 2008

Озаріна О.В. Інноваційно-маркетингова стратегія управління економічним розвитком країни щодо впорядкування регулювання зовнішньої заборгованістю України	79
Орлов А.В. Ресурсно-природний потенціал як основа сталого розвитку мезосистеми	89
Переверзєва А.В. Розвиток людського капіталу – джерело економічного зростання країни	95
Полонський О.М., Полонська Т.І., Прудивус К. Молодіжний ринок праці в Україні: проблеми та перспективи розвитку	102
Похилюк В.В. Формування економічної стратегії розвитку держави в період реформ в умовах дотримання економічної безпеки.....	107
Хижняк А.О. Інституційна економічна теорія про ощадну поведінку індивідуумів.....	115
Чернега О.Б., Білозубенко В.С. Зовнішня торгівля України: основні параметри, структурні особливості та географічні вектори розвитку	120
Шепелєв О.О. Модель розвитку виробничих макроекономічних процесів	129
Щербіна Н.М., Маслова Л.Я. Геологістика як напрям територіально-екологічної оптимізації логістичних систем.....	134
Сердюк В.Р., Франішина С.Ю. Роль та місце газової складової в енергетичному забезпеченні економіки України.....	143

ЕКОНОМІКА ТОРГІВЛІ ТА ПОСЛУГ

Аветісова А.О., Юрченко Ю.Ю. Практика закупівельної політики в ресторанному господарстві.....	151
Александрова Г.М. Вплив факторів зовнішнього оточення на стан ресурсного забезпечення торговельних підприємств	155
Беляєва М.В. Аналіз формування та трансформації роздрібною торговою мережі в Україні ...	164

Белякова О.В. Моделювання споживчих переваг щодо екологічно чистих товарів: процесний підхід.....	169
Близький Р.С., Волкова В.О. Сутність конкурентоспроможності торговельного підприємства в сучасних умовах	173
Вербицька Ю.В. Оцінка ефективності формування та використання капіталу підприємств харчової промисловості.....	177
Донець Л.І., Баранцева С.М. Методичний підхід до розробки стратегії управління торговельним підприємством.....	183
Коваль Н.М. Мотивація праці персоналу торговельного підприємства: теоретичні аспекти	188
Краснокутська Н.С. Системний опис видових проявів потенціалу торговельного підприємства	194
Левченко М.М., Калініна Л.Є. Напрямки оцінювання праці управлінського персоналу закладів ресторанного господарства.....	201
Мелентьєва О.В. Сучасний стан ринку послуг в Україні.....	206
Ремеслова О.Л. Методичний підхід щодо оцінки задоволеності споживачів готельним продуктом	212
Соболєв В.О. Побудова системи управління розвитком роздрібною торгівлі в Україні	216
Павлова В.А. Методичні підходи до формування оптимальної структури поточних витрат торговельних підприємств.....	223
Оносов М.М., Оносова І.А. Оптимізація зниження ціни сезонного товару	227
Чмаріна В.В. Методичний інструментарій регулювання діяльності місцевих ринків із продажу споживчих товарів	234

більшим автоперевізником в Україні, мало 500 автопоїздів «Вольво», фірми «КАМАЗ-Транссервіс» (українсько-російська) та «Rise-Транссервіс» (українсько-німецька) у Рівному та інші менш відомі фірми, кількість яких все більше зростає в регіонах України.

На українському ринку логістичних послуг діють як потужні міжнародні логістичні компанії (такі, як UPS, TNT, DHL, Schenker-BTL, F.M.Logistics), так і українські фірми з надання транспортно-логістичних послуг, кількість і значеність яких поступово збільшується. Таке явище є закономірним у світі з постійного зростання товарообігу між Сходом і Заходом (прогнозується його зростання на 30-40% у найближчі роки) та надзвичайно вигідних транзитних можливостей України, а також розвитку ринкових зрушень в економіці держави та активізації її участі в процесах європейської інтеграції та транскордонної співпраці.

Нарешті, оцінка геологістики як фактора сталого розвитку, розкриває не лише важливий, але недостатньо розкритий у літературі з логістики на цей час аспект взаємозв'язків екології та логістики, а також вплив останньої на економіку регіону, країни, світу. Між тим плани розвитку та річні звіти всіх міжнародних західних логістичних компаній в обов'язковому порядку включають роз'яснення про заходи з охорони навколишнього середовища [11], а найбільша в Європі логістична компанія Schenker-BTL (ФРН-Швейцарія) розробила та запровадила екологічну програму глобального мірила, яка отримала назву «Зелена логістика» (Green Logistics) [9].

Таким чином, можна зробити **висновок**, що геологістика визначає новітній науково-практичний напрям логістики, який перебуває у стадії формування. Але через дуже високу ефективність вже зараз логістику, в тому числі геологістику, називають «новою панацеєю» для більшості проблем сучасного світового господарства та визначають як супернауку з оптимізації економічних і управлінських процесів.

Література

1. Алаев, Е. Б. Социально-экономическая география [Текст] : понятийно-терминолог. слов. / Е. Б. Алаев. – М. : МГУ, 1983.
2. Геологістика: концептуальні основи та топологічні моделі [Текст] // Географічна і соціальна географія. – 2007. – С. 15-21.
3. Комплексна програма утвердження України як транзитної держави у 2000-2010 рр. [Текст]. – К. : Наук. думка, 2002. – 26 с.
4. Концепція розвитку транспортно-дорожнього комплексу України на середньостроковий період до 2020 р. [Текст]. – К. : Наука, 2001. – 26 с.
5. Никалайчук, В. Е. Логистика [Текст] / В. Е. Никалайчук. – СПб.-Х., 2001. – 160 с.
6. Пістун, М. Д. Основи теорії суспільної географії [Текст] / М. Д. Пістун. – К. : Наук. думка, 1996. – С. 57-67.
7. Родников, А. М. Логистика [Текст] : терминолог. слов. / А. М. Родников. – М. : Наука, 1995. – 250 с.

Смирнов, І. Г. Логістика: просторово-територіальний вимір [Текст] / І. Г. Смирнов. – К. : Наук. думка, 2004. – 335 с.

Смирнов, І. Г. «Зелена» логістика: еколого-географічний вимір [Текст] / І. Г. Смирнов // Український географічний журнал. – 2002. – № 2. – С. 49-52.

Смирнов, І. Г. Світовий ринок логістичних послуг [Текст] / І. Г. Смирнов // Вісник Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Сер. Географія. – 2000. – Вип. 46. – С. 60-65.

Хаген, Г. Синергетика [Текст] / Г. Хаген. – М. : Наука, 1980. – 265 с.

Шаблій, О. І. Суспільна географія [Текст] / О. І. Шаблій. – Л. : Світ, 2005. – 198 с.

UDC 338.45:665.72

Фрацишина В.Р.,

Францишина С.Ю. (ВНТУ, Вінниця)

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ГАЗОВОЇ СКЛАДОВОЇ В ЕНЕРГЕТИЧНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Досліджено роль та визначено місце природного газу в енергетичному забезпеченні вітчизняної економіки, передбачено низку напрямків щодо раціонального використання найбільш дефіцитного ресурсу для країни.

Ключові слова: забезпечення природним газом, газопостачання, енергетична безпека країни.

Відомо, що 25% енергії у світі виробляється з природного газу. Природний газ використовується як паливо для електростанцій, побутове паливо, як паливо для промисловості тощо. Його легко транспортувати до місця споживання по трубах, а перетворивши його у скраплений стан, можна перевозити у цистернах та автоцистернах, нафтових танкерах. Природний газ є найчистішою формою невідновної енергії: у ньому дуже низький вміст отруйних речовин, він згорає дуже швидко, простий у використанні.

Постачання газу має стратегічне значення для української економіки, так як Україна споживає близько 76 млрд куб. м щороку, але тільки 25% цього об'єму виробляється всередині країни. Відповідно дефіцит природного газу для української економіки покривається значними обсягами імпорту цього енергоресурсу з Російської Федерації, що підвищує енергозалежність України від країни-постачальника та негативно впливає на енергетичну безпеку країни. Виснаження газових родовищ, ускладнена їхня експлуатація та брак інвестицій в енергетичний сектор разом з недостатнім фінансуванням досліджень підвищує енергозалежність України від імпортованого газу.

Дослідженню економічних проблем забезпечення економіки України природним газом присвячені численні роботи провідних учених-економістів, географів-практиків, серед яких В.А. Панов [2], В.А. Жовтянський, М.М. Курченко, В.С. Стогній [3], І.О. Діак [4] та інші. Ними створені значні теоретичні основи розвитку економіки та енергетичної бази України.

Фрацишина В.Р., Францишина С.Ю., 2008

Однак дослідження особливостей, визначення місця та ролі газової економіки в енергетичному забезпеченні економіки України, розробки практичних напрямків її покращення та оптимізації потребує більш детального вивчення.

Метою статті є аналіз ролі та визначення особливого місця природного газу в енергетичному забезпеченні економіки України.

Україна, порівняно з іншими європейськими країнами, володіє порівняно непоганими ресурсами природного газу та добре розвинутою транспортною інфраструктурою і є однією з найстаріших газовидобувних держав світу. Видобуток нафти та газу з її надр провадиться вже понад 100 років. На її території знає три нафтогазових регіони: Карпатський (Західний), Дніпровсько-Донецький (Східний) та Причорноморсько-Кримський (Південний). У межах цих регіонів відкрито 336 родовищ нафти і газу з початковими видобувними запасами 3440 млн т у. п., з них – 201 родовище перебуває у промисловій та дослідній промисловій експлуатації, на решті проводяться геологорозвідувальні роботи, облаштування свердловин і родовищ, підготовка їх до промислової експлуатації.

Максимального видобутку газу в обсязі 68,3 млрд куб. м було досягнуто в 1975 році (тобто саме на цей період припав так званий пік Хабберта – максимальний обсяг видобутку, після якого видобуток природного газу постійно знижується). М. Кінг Хабберт – відомий американський геолог та основоположник теорії, що описує виснаження будь-якого природного ресурсу. Суть теорії полягає в тому, що видобуток ресурсів починається з нуля, досягає свого піку та поступово знижується, поки певний ресурс не буде вичерпано. І тому ціни на природний газ на світовому ринку лише зростатимуть, що негативно впливатиме на економіку нашої країни та становитиме загрозу національній безпеці, і це змушує скорочувати його споживання і шукати інші джерела енергозабезпечення.

Починаючи з другої половини 70-х років, внаслідок виснаження великих родовищ і введення в розробку невеликих покладів, спостерігалось погіршення розвіданих запасів газу, що призвело до зменшення обсягу їх видобутку із середніми річними темпами 3,5-4%. За весь період експлуатації газових родовищ України було видобуто 1795 млрд куб. м природного газу. У 2007 році обсяг видобутку, порівняно із 1975 роком, скоротились майже втричі і склали 20,6 млрд куб. м, що показано в таблиці 1 [1].

Таблиця 1 – Обсяги видобутку газу в Україні, млрд куб. м

Рік	1975	1985	1990	1992	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007
Природний газ, млрд куб. м	68,3	40,5	28,1	20,9	18,3	18,4	17,9	17,9	18,6	19,6	20,2	20,6

На сьогодні Україна в достатній кількості забезпечена лише вугіллям, запаси ж інших енергоресурсів дуже обмежені. Частка вугілля в паливно-енергетичному балансі України становить 28,8%, природного газу – 44,3%, нафти – 10%, атомної енергії – 13,5%, гідроенергії – 1,6%. Більша частка природного газу в паливно-енергетичному балансі України свідчить про залежність від імпорту газу, оскільки свого достатнього видобутку Україна не забезпечує.

Динаміку споживання природного газу українською економікою зображено на рисунку 1 [2].

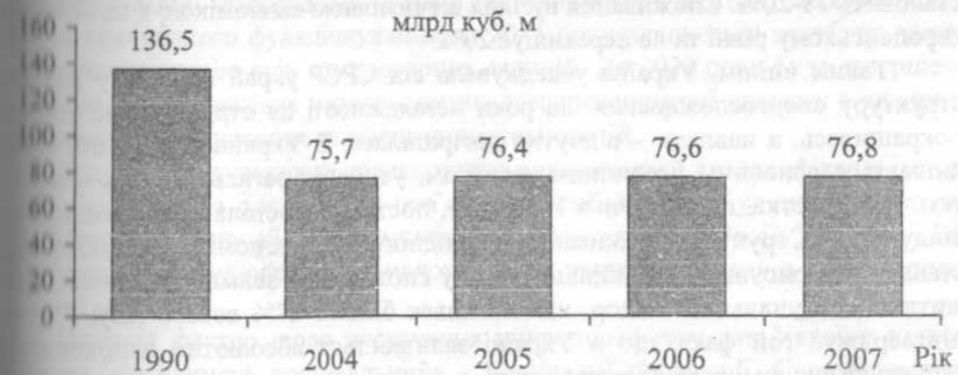

Рисунок 1 – Динаміка споживання природного газу в Україні

Дані на рисунку 1 показують, що Україна в 90-х роках споживала понад 130 млрд куб. м природного газу. Унаслідок глибокої економічної кризи та спаду виробництва обсяги споживання газу скоротились майже вдвічі і за останні роки становлять 75-76 млрд куб. м. Аналогічна ситуація склалась і з видобутком природного газу в Україні, коли за останні 10 років обсяги видобутку становлять 18-20 млрд куб. м, незважаючи на низку задекларованих державних заходів щодо подальшого нарощування обсягів його видобутку та більш ефективного використання.

В Україні у структурі споживання первинної енергії за минулі роки на природний газ припадає найбільша частка понад 40%, тоді як у країнах світу питомо вага споживання газу становить 21%, країнах ЄС – 22%, США – 24%. Частка споживання нафти в Україні становить 19%, вугілля – 19%, урану – 7%, гідроресурсів та інших відновлювальних джерел (ВДЕ) лише 4%, в той час коли країни світу активно впроваджують та використовують альтернативні джерела енергії, як видно з таблиці 2 [3; 4].

Таблиця 2 – Структура споживання первинної енергії в Україні, країнах ЄС-15, США та у світі в цілому

Ресурс	Світ	Україна	Країни ЄС	США
Природний газ	21%	41%	22%	24%
Нафта	35%	19%	41%	38%
Вугілля	23%	19%	16%	23%
Уран	7%	17%	15%	8%
Гідроресурси та інші відновлювальні джерела	14%	4%	6%	7%
Усього	100%	100%	100%	100%

З таблиці 2 видно, що Україна споживає найбільшу кількість газу порівняно з іншими країнами світу. У країнах ЄС найбільшу частку в енергоспоживанні займає нафта, тобто понад 40%, в Україні цей показник значно нижчий і становить 18-20%. Споживання вугілля вітчизняною економікою є на середньому європейському рівні та не перевищує 20%.

Таким чином, Україна успадкувала від СРСР україн невідповідну для структури енергоспоживання. За роки незалежності ця структура не лише не покращилась, а навпаки – відчутно погіршилась. В Україні природний газ залишається основним первинним ресурсом, у супереч загальним законам ринку. Його частка, починаючи з 1975 року, постійно зростала і на сьогодні перевищує 40%. Структуру споживання природного газу економікою України представлено на рисунку 2. Найбільшу частку споживання займає населення, тобто житлово-комунальний сектор, що споживає більше 27% всього газу. Рисунок підтверджує той факт, що в Україні залишається абсолютно неприйнятною структура економіки та промисловості.

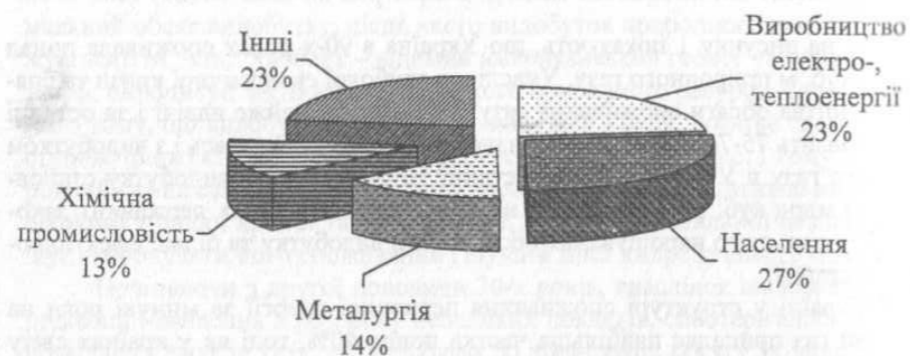

Рисунок 2 – Структура споживання природного газу в 2007 році

Важливу функцію щодо забезпечення країни енергетичними ресурсами виконує газотранспортна система (ГТС). Україна володіє потужною газотранспортною системою, яка складається з 37,6 тис. км газопроводів різного призначення та продуктивності (зокрема 24,5 тис. км магістральних газопроводів і 13,2 тис. км газопроводів-відводів), 73 компресорних станцій (КС) загальною потужністю 5,6 млн кВт із 110 компресорними цехами, де встановлено 703 газоперекачувальні агрегати загальною потужністю 5,4 тис. МВт, 1607 газорозподільних станцій, 13 підземних сховищ газу загальною місткістю за активним газом понад 32,0 млрд куб. м та об'єкти інфраструктури. На «вході» ГТС спроможна прийняти до 290 млрд куб. м, а на «виході» передати 175 млрд куб. м природного газу, в т.ч. 140 млрд куб. м – до країн Західної та Центральної Європи [5].

Забезпечення споживачів природним газом здійснюється газовими мережами тиском до 1,2 МПа, довжина яких становить близько 287 тис. км. Необхідний режим газопостачання в цих мережах забезпечують близько 51 тис. га

регуляторних пунктів (ГРП). Система газопостачання природного газу тиском до 1,2 МПа має значний ступінь зносу і, крім цього, експлуатується в складних умовах інженерної інфраструктури населених пунктів. Зважаючи на терміни експлуатації газопроводів та їхній технічний стан, для підтримання надійності та ефективного функціонування до 2015 року планується повністю завершити реконструкцію всіх компресорних станцій. До 2030 року буде завершено модернізацію та технічне переоснащення газотранспортної системи з використанням найбільш сучасних та ефективних технологій.

З погляду ресурсних та транспортних можливостей диверсифікація імпорту глибокого палива для України пов'язана з необхідністю будівництва потужних газопроводів з Ірану або Туркменістану в обхід території Росії. Так само і Росія активно реалізує проекти транспортування природного газу в обхід території України.

Ціновий фактор щодо постачання природного газу для України цілком залежить від єдиного постачальника – Російської Федерації. Спостерігається постійне зростання цін імпортованого газу, так лише, у 2007 році тарифи зросли з 95 дол. США за тис. куб. м до 130 дол. (на російсько-українському кордоні) на початку 2008 року – до 179,5 дол. США за тис. куб. м. Ціни для промислових споживачів збільшилися з 538 грн за тис. куб. м у 2006 році до 708 грн, починаючи з 2007 року. З травня 2007 року тарифи на газ зросли ще на 25 грн за тис. куб. м [3].

Зросли також тарифи на газ для населення. Ціни на природний газ для домогосподарств дещо диференційовані та залежать від обсягів споживання газу, що видно з рисунка 3. Дані рисунка 3 відображають диференціацію тарифів за спожитий газ для домогосподарств залежно від обсягів. Відповідно до цієї схеми, домогосподарства, що споживають менше 2500 куб. м газу щорічно, сплачують мінімальний тариф – 0,315 грн за куб. м газу. Найбільший тариф (1,173 грн за куб. м) сплачується тоді, коли споживання газу перевищує 12000 куб. м.

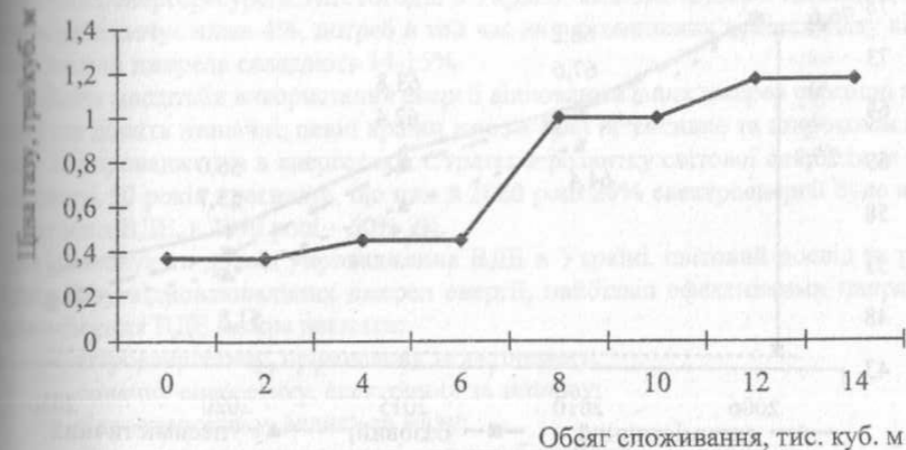

Рисунок 3 – Ціна за споживання газу домогосподарствами

Сучасний рівень енергетичної безпеки України є неприпустимо низьким. Зумовлено це тим, що значні обсяги природного газу (50-55 млрд куб. м щорічно) ми імпортуємо з території однієї країни, що дає можливість постачальникам часто в односторонньому порядку визначати ціни на цей ключовий для нас енергоресурс. Досвід щодо забезпечення імпортованими енергоресурсами в розвинених країнах свідчить про те, що воно має здійснюватись щонайменше з трьох-чотирьох незалежних і стабільних джерел, а ситуація, коли близько 75% всього споживаного в країні газу постачається з території однієї держави, є вкрай критичною.

Отже, на сьогодні для України є характерним:

- споживання 75-76 млрд куб. м газу на рік;
- видобуток природного газу становить 18-20 млрд куб. м на рік, що становить близько 23% від фактичного споживання;
- питома вага природного газу в енергобалансі перевищує 40%;
- споживання природного газу в житлово-комунальному секторі становить близько 30% від загального споживання.

За останні 16 років незалежності України, незважаючи на значну кількість заходів інституційного характеру, державних програм з енергозбереження, суттєвого скорочення споживання природного газу в Україні не відбулося.

У березні 2006 року Кабінет Міністрів України затвердив Енергетичну стратегію України на період до 2030 року. Стратегія енергетичного розвитку України передбачає зниження щорічного споживання газу майже на 36%, з 76,6 до 50 млрд куб. м [4; 6]. Ураховуючи результати, отримані на основі прогностичних даних проекту енергетичної стратегії України до 2030 року, можна зробити висновок, що в країні за рахунок енергозбереження до 2020 року можна досягти значної економії енергоносіїв та зменшення витрат на їх імпорт близько 38 млрд дол., про що свідчить рисунок 4 [8; 9].

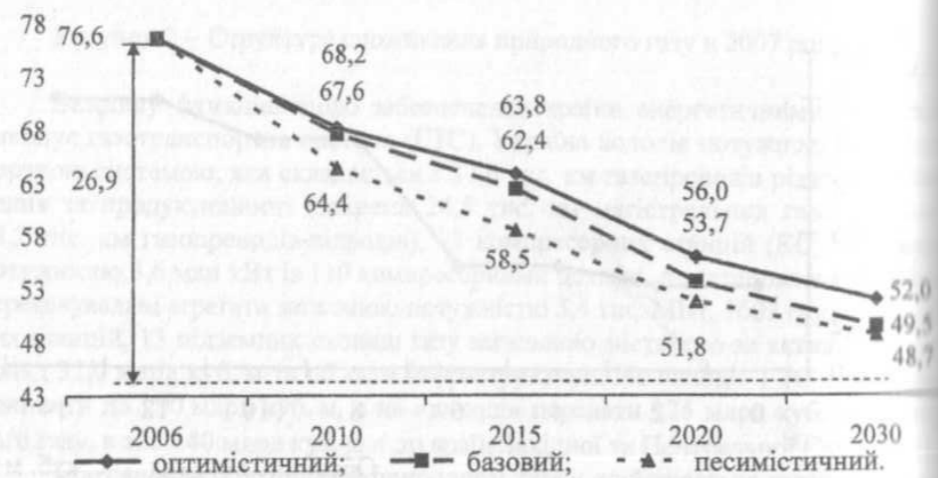

Рисунок 4 – Прогнозна динаміка споживання природного газу в Україні, млрд куб. м

Енергетичною стратегією передбачено забезпечити потреби України у природному газі за рахунок збільшення майже в півтора разу власного видобутку – завдяки прискореному освоєнню ресурсів газу особливо в південному регіоні, ефективнішій розробці запасів цих енергоносіїв, видобутку частки природного газу за межами країни та його імпорту. Планується видобуток енергетичних ресурсів за межами України – у Лівії, Об'єднаних Арабських Еміратах, Єгипті, Узбекистані, Азербайджані, де НАК «Нафтогаз України» вже розпочала підготовчі роботи.

Основними напрямками зменшення дефіциту природного газу в Україні передбачено наступне:

- збільшення власного видобутку природного газу, завдяки прискореному освоєнню ресурсів, із ще не розвіданими запасами;
- виробництво енергоносіїв за межами території України;
- збільшення частки вугілля власного видобування в енергобалансі країни та зменшення частки імпортованого газу та нафти;
- модернізація газотранспортної системи України для реалізації транзитного потенціалу;
- економне витрачання природного газу та ретельність його обліку (встановлення лічильників в житловому та промисловому секторі);
- переобладнання вітчизняної промисловості на енергозберігаючі технології;
- упровадження та використання альтернативних джерел енергії;
- упровадження високоточного обліку природного газу в усіх точках переходу балансової вартості газу між суб'єктами ринку;
- структурна перебудова економіки країни.

Важливим напрямком зменшення енергетичної залежності України є використання альтернативних джерел енергії, що є однією із найперспективніших галузей світової енергетики, яка вирішує проблему вичерпаності традиційних вітчизняних енергоресурсів. На сьогодні в Україні, як зазначалось в таблиці 2, ця галузь забезпечує лише 4%, потреб в той час як в розвинених країнах світу відновлювальні джерела складають 14-15%.

Хоча масштаби використання енергії відновлювальних джерел сьогодні загальною ще досить незначні, певні країни вже почали інтенсивне та широкомасштабне їх упровадження в енергетику. Стратегія розвитку світової енергетики на найближчі 50 років прогнозує, що вже в 2020 році 20% електроенергії буде вироблятися з ВДЕ, в 2040 році – 50% [9].

Враховуючи досвід упровадження ВДЕ в Україні, світовий досвід та ресурсну базу відновлювальних джерел енергії, найбільш ефективними напрямками освоєння ВДЕ можна вважати:

- вітроенергетику, промислову та автономну;
- сонячну енергетику, електричну та теплову;
- гідроенергетику, велику та малу;
- біоенергетику, в тому числі моторні біопалива.

Зменшенню енергетичної залежності України від імпортованих енергоносіїв і насамперед природного газу сприятиме виробництво енергозберігаючих

побутових приладів, підвищення економіко-енергетичної грамотності населення, впровадження нових механізмів економічного заохочення та стимулювання енергозбереження в усіх сферах виробництва.

Висновки. У результаті дослідження визначено особливу роль природного газу в енергетичному забезпеченні економіки країни, частка якого становить понад 40%. Саме тому газова складова потребує більш детального вивчення та визначення основних напрямків щодо зменшення її споживання й раціонального використання.

Перспективою подальших досліджень у цьому напрямку є розробка практичних рекомендацій щодо диференціації джерел постачання природного газу на територію України.

Література

1. Україна в цифрах за 2007 р. [Текст] : стат. щорічник / за ред. О. Г. Осауленка, відп. за вип. В. А. Головка. – К. : Техніка, 2007. – 548 с.
2. Панов, В. А. Нафтогазові обрії України [Текст] / В. А. Панов // Всеукраїнська технічна газета. – 2006. – № 175-176. – С. 4-5.
3. Підсумки роботи паливно-енергетичного комплексу України за 2007 рік [Текст] // Енергетика та ринок. – 2008. – № 1(46). – С. 37-42.
4. Стратегія енергозбереження в Україні [Текст] : аналіт.-довід. матеріали / за ред. В. А. Жовтянського, М. М. Кулика, Б. С. Стогнія. – К. : Академперіодика, 2006. – Т. 1. – 510 с.
5. Офіційний сайт Державного комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <www.ukrstat.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <www.kmu.gov.ua>.
7. Розен, В. Проблеми побудови паливно-енергетичного балансу (ПЕБ) України [Текст] / В. Розен // Енергетика та електрифікація. – 2007. – № 12. – С. 69-71.
8. Сіденко, В. Відновлювальні джерела енергії: реалії та можливості [Текст] / В. Сіденко // Економіка України. – 2008. – № 5(558). – С. 91-93.
9. Енергетична стратегія України на період до 2030 року.

ЕКОНОМІКА ТОРГІВЛІ ТА ПОСЛУГ

УДК 658.71:640.45

Аветисова А.О.,

Юрченко Ю.Ю., кандидати екон. наук, доценти (ДонНУЕТ, Донецьк)

ПРАКТИКА ЗАКУПІВЕЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В РЕСТОРАННОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Розглянуто роль закупівельної політики у формулі успіху ресторанного бізнесу. Наведено результати анкетних обстежень з питань формування сприятливих договірних відносин. Виявлено протиріччя інтересів підприємств ресторанного господарства і споживачів щодо практики закупівельної політики.

Ключові слова: закупівельна політика, ресторанне господарство, оптові підприємства, договірні відносини.

«Успішне підприємство», «успішна людина» стали символами нової економіки. По суті це означає стабільний розвиток, прогнозовані перспективи, реалізацію індивідуального і колективного інтелектуального потенціалу і багато чого іншого. У формулі успіху ресторанного бізнесу помітну роль відіграє закупівельна політика. Відмінною рисою цього фактора є те, що в заявленій ролі він існує зовсім недавно і лежить у площині винятково налагодження ділових контактів. У науковій літературі закупівельна політика розглядається, як правило, у рамках логістики, чому присвячено безліч наукових досліджень. Однак, з огляду на специфіку ресторанного господарства, закупівельна політика має самостійне значення. Тому метою нашого дослідження є вивчення і узагальнення практики закупівельної політики підприємств ресторанного господарства і визначення її рейтингової значимості.

Як відомо, в умовах конкурентних ринків формування закупівельної політики включає: вибір партнера-постачальника, вибір системи товароруху, встановлення термінів, ритмічності постачань (закупівель), розмірів кожної партії товарів.

Вибираючи партнера-постачальника, необхідно ретельно вивчити його виробничі, технологічні, збутові, фінансові можливості. Немаловажними показниками є якість товару, його ціна, асортимент, наявність товарного знака. Перевага віддається тим постачальникам, які надають додаткові послуги: це послуги з доставки, збереження, доробки, а також цінні знижки, пільги, кредити.

Ці й інші характеристики закупівельної політики бралися нами до уваги під час проведення анкетних обстежень 20 підприємств ресторанного господарства міста Донецька і області. З них 8 підприємств за існуючими формальними ознаками належать до середнього бізнесу, 12 – до малого. Обстеження проведено відповідно до розробленої програми статистичного спостереження [1], наданій в таблиці 1.